

Aflevering 60

Paal en perk

Toen in 1949 een groepje Nederweertenaren een aantal nieuwe straatnamen voor de dorpskern voorstelde, viel dat in goede aarde bij het gemeentebestuur. Alle suggesties werden doorgevoerd. Over één naam, 'Aan Vijftien', ontstond commotie. Hoe haalde men het in zijn hoofd om een getal als officiële naam te kiezen? Uiteindelijk werd de naam toch doorgevoerd, maar zijn hele leven lang had bedenker Fons Vossen spijt van deze vondst.

Dat de straatnaam genoemd was naar de in de twintiger jaren afgebroken Sluis 15 in de Zuid-Willemsvaart, ter hoogte van de Brugstraat, wisten velen zich nog te herinneren. Het grote waterstaatkundige werk Zuid-Willemsvaart dat in de periode 1821-1826 was aangelegd, telde tussen Maastricht en Den Bosch maar liefst 21 sluisen. Vanwege het grote aantal bespaarde men zich de moeite om voor elke sluis een eigen naam te bedenken en werden zij opeenvolgend genummerd, van nul tot en met 20. Daarvan lagen de nummers 15 en 14 op Nederweeter grondgebied, en 13 juist ten noorden van de gemeente op Somerens gebied. Het volgnummer van de sluis werd geleidelijk aan ook gebruikt om aangrenzende buurtschappen te duiden en zo ontstond het begrip 'aan Vijftien'. Wie zei dat hij 'aan Vijftien' was geweest, bedoelde daarmee een bezoek aan de daar gevestigde middenstand, schipperscafé's of huisarts. Naar 'Dertien' werd ook regelmatig afgereisd, maar met dat pikante reisdoel liep men over het algemeen wat minder te koop. Sluis 15 werd later stroomopwaarts verplaatst naar Roeven en ligt dus al meer dan 80 jaar niet meer 'aan Vijftien'...

Langs het gehele tracé van de Zuid-Willemsvaart werden in de negentiende eeuw grote stenen palen geplaatst. Daarin werd het kilometergetal gebeiteld. Hoewel de nummering van de sluisen stroomopwaarts verliep, begon de telling van de kilometers tegenovergesteld; namelijk vanuit Maastricht, en dus stroomafwaarts. Een bekende kilometerpaal staat ongeveer op de plaats van de oude grens van de gemeenten Weert en Nederweert. Het betreft de paal met kilometrage 60, die in de volksmond al gauw de bena-

Kilometerpaal "Paol 60" aan de Zuid-Willemsvaart. Foto: A. Bruekers.

ming 'Paol 60' kreeg. Deze naam werd in de crisisjaren tussen de beide Wereldoorlogen een begrip vanwege de smokkel van boter en suiker van België naar Nederland. Ter hoogte van 'Paol 60', tussen café Overmans en het landgoed Caelen, hadden de smokkelaars een oversteekpunt over het kanaal. Door het ingrijpen van douane en commiezen werd uiteindelijk letterlijk paal en perk gesteld aan deze praktijken.

Zowel landgoed als café Overmans ('Een dorstig man / vermoeid van 't gaan / rust hier uit / in de Halve Maan') zijn al decennia geleden opgeslorpt door het nieuwe industrieterrein Kampershoek. Tengevolge van de gemeentelijke herindeling, waardoor de snelweg A2 de nieuwe gemeentegrens werd, ligt 'Paol 60' tegenwoordig op Weerter grondgebied (aan de overkant van het industrieterrein Kampershoek en dicht bij de gemeentelijke Milieustraat). De Nederweeter Shantygroep 'Aan Paol 60' verzorgt regelmatig optredens en houdt met haar naam de herinnering aan de grenspaal levendig.

Alfons Bruekers